

BUDAÖRS / WUDERSCH

VISELET

Budaörsöt az anyagi kultúra terén elsősorban szőlője és őszibarackja tette ismertté, de legalább ennyire fontos ismertetőjegye volt a településnek a kék harisnya.

Buda-vidék német településeinek viselete egységes volt. Elsősorban a szolid díszítés és a sötétebb színek jellemezték. A hasonlóság ellenére azonban valamennyi település viseletében voltak olyan jegyek, ruhadarabok, amelyek elkülönítették a többitől. Budaörsön ez a nők kék harisnyája volt. Ezt a térdig érő ruhadarabot télen gyapjúból, nyáron cernából készítve hordták, fiatalok és idősebbek egyaránt. Jellegzetes ruhadarabnak tekinthető még a farpárna, amely kerekesebbnek mutatva a csípőt, valamint a téglalap formára hajtott rumburgi vászonkötény.

Az ünnepi viselethez tartozott a fekete szövetből varrt, bélelt, a széleken zsinórral díszített és kapcsokkal záródó kiskabát. Az ez alá felvett selyem vállkendő rojtjai a kabát alól kilógva a kötényre simultak rá, ezzel díszesebbé téve a viseletet. A kiskabát világoskék selyemszoknyával és fehér rakott kötényvel kiegészülve a menyasszonyi viseletnek is részét képezte.

A nőkhöz hasonlóan a férfiak viseletét is egyszerűség jellemezte. Jellegzetes ruhadarabja volt a fekete szövetből készült, magasan záródó mellény, a kétsoros gombolású, legombolt gallérú kabát. Ünnepi alkalmakkor zsinórral díszített csizmanadrágot vettek fel. A hétköznapokon és vasárnap délután a férfiak viseletéhez hozzátartozott a melles kötény.

A hétköznapi viselet elsősorban anyagában különbözött az ünnepitől, kevésbé értékes, könnyen mosható anyagokból készítették el ezeket a darabokat, de elhasználódásuk miatt jóval kisebb számban maradtak fenn, mint az ünnepi viselet darabjai. Ennél is kevesebb tárgyi emlékekkel rendelkezünk a gyermekviselet kapcsán, amely szabásában, formájában egyezett a felnőttekével.

...

BEKLEIDUNG

Budaörs wurde auf dem Gebiet der materiellen Kultur insbesondere durch die Weintrauben und die Pfirsiche bekannt, sowie durch die Passionsspiele und den Blumenteppich zu Fronleichnam. Aber ein mindestens so wichtiges Merkmal der Gemeinde waren die blauen Strümpfe.

Die Kleidung in den deutschen Siedlungen der Budaer Region war einheitlich. Vor allem waren die solide Verzierung und die dunkleren Farben charakteristisch. Trotz der Ähnlichkeiten gab es aber in den Trachten einer jeden Ortschaft solche Merkmale, Kleidungsstücke, die sie von den anderen absonderten. In Budaörs waren dies die blauen Strümpfe der Frauen. Sie reichten bis zum Knie und wurden unabhängig vom Alter getragen, im Winter aus Wolle, im Sommer aus Garn gefertigt. Als besonderes Kleidungsstück gilt noch ein spezielles Hüftpolster, das die Hüften verstärkte, sowie eine in viele Rechtecke gefaltete Schürze aus sog. Rumburger-Leinen.

Zur Festkleidung gehörte das aus schwarzem Tuch genähte, gefütterte, an den Säumen mit Schnürchen verzierte, mit Haken verschließbare Jäckchen. Darunter lugte das Schultertuch aus Seide und seine Fransen hervor, die sich auf die Schürze schmiegt und die Tracht prächtiger machten. Ergänzt durch einen hellblauen Seidenrock und einer eingelegten weißen Schürze war das Jäckchen Teil des Brautkleides.

Ähnlich wie bei den Frauen, war auch die Kleidung der Männer einfach. Charakteristische Teile waren die hochgeschlossene Weste aus schwarzem Tuch, und der Mantel mit angeknöpftem Kragen und Knöpfen in zwei Reihen. Festlich kleideten sie sich mit der schnurverzierten Stiefelhose. An Werktagen und Sonntag nachmittags gehörte zur Tracht der Männer die sog. Brustschürze.

Die Bekleidung der Werktage unterschied sich in erster Linie in ihrem Stoff von der, der Feiertage. Sie wurde aus weniger wertvollen, aus pflegeleichten Textilien genäht, aber wegen ihrer Abnutzung blieben wesentlich weniger Stücke davon erhalten, als von der Festtagskleidung. Noch weniger konnten wir von der Kinderbekleidung auffinden und aufbewahren, die in ihrem Schnitt und ihrer Form genauso aussah, wie die, der Erwachsenen.

Budaörsi család ünnepi viseletben
Budaörser Familie in Feiertagsbekleidung

Fiatal lány ingvállas, pruszlikos viseletben,
amelynek használata már a két háború között
visszaszorult Budaörsön
Junges Mädchen in Hemd und Weste, die in
Budaörs zwischen den zwei Weltkriegen bereits
weniger getragen wurden

A gyermekek viseletében egyezett
a felnőttekével
Die Kinderbekleidung sah in ihrem Schnitt
genauso aus, wie die, der Erwachsenen

A hétköznapi ruhákat olcsóbb,
mosható anyagból varrták
Die Kleider für den Werktag wurden aus
billigen, waschbaren Textilien genäht

A férfiak hétköznapi viseletének része volt
a melles kötény
Zur Werktagstracht der Männer gehörte
die Brustschürze

Fiatal lányok nagyünnepi viseletben, amely egyezett a menyasszony viseletével
Junge Mädchen in Großfeiertagstracht, die identisch war mit der Brautbekleidung

A két háború között a német településeken is elterjedt a magyar ruha
Zwischen den zwei Weltkriegen verbreitete sich auch in deutschen Gemeinden die ungarische Tracht

Ismerd meg a budaörsi női- és férfiviselet egyes ruhadarabjait!

Erkunde die einzelnen Teile der Frauen- und Männertracht von Budaörs!